

Una saviesa, tres regals

LES RECENTS BIOGRAFIES DE BONHOEFFER, ZAMBRANO I CORBIN
ACONSEGUEIXEN TRANSMETRE L'ENCÍS D'AQUESTS TRES MESTRES

Dídac P. Lagarriga

Escriptor

Les vides no s'expliquen perquè són inexplicables, per això escriure biografies és un art major, imprescindible per continuar mantenint la flama, perpetuar testimonis, fer-nos partícips d'aquell moment prolongat, gairebé etern. Explicant l'inexplicable, traçant instants que desfan ordres cronològics, recuperant converses i renovant lectures, les bones biografies aconsegueixen l'efecte alquímic de reviuire ombres, noms, mirades.

En els darrers temps, s'han publicat tres llibres que no es limiten a apropar-nos les figures biografiades, sinó que ens les inoculen directament, sense permís, sense adonar-nos-en, amb la responsabilitat —i el plaer— que això suposa.

Nascuts gairebé al mateix temps —a les albors del segle xx—, i en un mateix continent —l'Europa convulsa—, les seves veus continuen interpel·lant-nos, obrint-nos. Veus que esperenten. Bonhoeffer, Zambrano, Corbin. Tres cognoms prou cèlebres perquè no

calgui dir-ne els noms; tres vides centralment perifèriques, buscadores errants de la llum, en exili permanent, les quals, gràcies a aquestes inoculacions dels seus biògrafs, ens ajuden a viure la interioritat —que és també exterioritat— d'una manera més plena, sana, humil. Tres savis, tres mestres, tres silencis.

Extraña gloria (Trotta) és el captivador títol que Charles Marsh va triar per encapçalar el seu llibre sobre Dietrich Bonhoeffer (1906-1945). Tramada de manera encisadora, aconsegueix que les més de 500 pàgines es converteixin en una obra imprescindible per comprendre qui va ser i com va pensar i actuar una de les figures més personals que ha donat el cristianisme del segle xx. «Proclamar la veritat de l'Evangelí —escriu Marsh—, mentre reflexionava sobre el final del cristianisme; planejar l'assassinat de Hitler, mentre defensava una ètica pacifista; celebrar el sagrament del matrimoni, mentre lligava amb alegria els seus afectes a un altre home. Bonhoeffer va arribar a encarnar algunes de les més

desconcertants paradoxes que la Modernitat ha imposat a la fe. No obstant això, res no era capaç d'apartar-lo, ni una mica, de l'ortodòxia essencial: Déu sosté el món amb misericòrdia. Aquest era l'estrany i gloriós Evangelí que Bonhoeffer va prometre anunciar, malgrat l'escassa presència del que la major part del món anomenaria la "bona nova".»

Misterios encendidos (Siruela), titula el poeta Antonio Colinas la seva particular biografia de María Zambrano (1904-1991), lluminosa pensadora poètica que, com Bonhoeffer i Corbin, va decidir recórrer els marges, no adaptar-se, no aturar mai l'escriptura, ser fidel a un centre propi, inexpugnable. «La seva obra —escriu Colinas— continua sent excepcional per marginal, potser perquè ella no s'adaptava (no volia adaptar-se) a l'atmosfera en què el camp literari sol debat's. [...] La seva veritat és una veritat de sempre, no d'apreciació instantània i fàcil; una veritat que ve de molt enrere i que, per tant, dissona i no és reconeguda en el caràcter provisional que implica el pre-

sent, amb els seus gustos i modes imposats.»

Aquí, i a diferència del llibre de Marsh, el biògraf decideix desfer la linealitat temporal i aprofundeix, a través de nombrosos capítols, en aspectes determinants de la filòsofa i poeta, a la vegada que posa de manifest la gran influència iniciàtica que va tenir en el mateix autor.

Aquesta mateixa línia d'enfocament agafa Tom Cheetham per parlar d'Henry Corbin (1903-1978) a *El mundo como icono* (Atalanta), on relega l'aspecte més anecdòtic i quotidià per esplaïar-se en l'àmbit conceptual i introductor del seu pensament. «Els detalls exteriors de la seva vida són tan simples i tan clars com es podria esperar d'un home que va dedicar tota la seva existència a llegir, escriure i ensenyar. L'excepcional rau en la seva prodigiosa producció com a erudit», alerta Cheetham només començar. I afegeix: «No era ni jueu, ni cristià, ni

**SER FILÒSOF
—DIU CORBIN, PERÒ
TAMBÉ HO PODRIEN
SIGNAR ELS ALTRES
DOS— ÉS EMPRENDRE
EL CAMÍ, NO
ACONTENTAR-SE
AMB ALGUNA TEORIA
SOBRE EL MÓN, NI TAN
SOLS AMB UNA
REFORMA, NI AMB UNA
TRANSFORMACIÓ
IL·LUSÒRIA**

musulmà, sinó més aviat quelcom molt antic i al mateix temps radicalment nou. Hi ha fins i tot quelcom postmodern en la seva disposició a creuar amb facilitat fronteres culturals, històriques i espirituals que d'altres troben inviolables, sense que hi hagi res de relativista o nihilista en la seva espiritualitat.»

A partir d'aquesta premissa, el llibre esbossa l'eix principal de tot el pensament de Corbin, la imaginació com a potència espiritual, vincle entre àmbits sovint aïllats —filosofia, religió, poesia— que tant ell com Bonhoeffer i Zambrano van tornar a relligar, no amb la corda rígida de l'acadèmia, sinó amb el fil subtil de la gràcia, la pietat, el cor.

Tres veus que sovint són milers, o són una. «Ser filòsof —diu Corbin, però també ho podrien signar els altres dos— és emprendre el camí, no acontentar-se amb alguna teoria sobre el món, ni tan sols amb una reforma, ni amb una transformació il·lusòria. Un encaminar-se a la Llum.»

En un món desbocat i malalt com l'actual, amarat de por i recel —el món, en definitiva, de sempre—, deixar-nos tenyir per les inexplicables vides d'aquestes tres persones és situar-nos més al marge, més al centre. Mirar lluny per veure-hi aquí. —

**EL MUNDO COMO
ICONO. HENRY CORBIN Y
LA FUNCIÓN ANGÉLICA
DE LOS SERES**

Tom Cheetham

Editorial Atalanta

**SOBRE MARÍA
ZAMBRANO.
MISTERIOS ENCENDIDOS**

Antonio Colinas

Editorial Siruela

**EXTRAÑA GLORIA.
VIDA DE DIETRICH
BONHOEFFER**

Charles Marsh

Editorial Trotta

